

Dendrokronologisk undersøgelse af tømmer fra 'Hellebo'. Gl. Fjøs og Våningshus, Ny Hellesund, Norge

af
Orla Hylleberg Eriksen

NORGE

Hellebo

Søgne, Vest-Agder

Koordinater: 58.05383°N/7.84077°E (WGS84)

Gnr./Bnr.: 21/27

Undersøgelse af træhuse.

Formål: Datering.

Indsendt af Fylkeskonservatoren i Vest-Agder.

Indsamling af prøver foretaget af: Christoffer S. Christensen og Niels Bonde.

Laboratorieundersøgelse: Orla Hylleberg Eriksen.

Rapport udarbejdet i December 2018.

Indsenders j.nr.

NNU j.nr. A9595

Publicering:

Med mindre andet er aftalt kan resultatet frit anvendes med henvisning til NNU rapport 94, 2018 af Orla Hylleberg Eriksen. Kontakt evt. laboratoriet for hjælp og yderligere oplysninger (dendro@natmus.dk).

Rapporten kan downloades fra hjemmesiden

<https://natmus.dk/organisation/forskning-samling-og-bevaring/miljoearkaeologi-materialeforskning/dendrokronologi/dendrokronologisk-rapportoversigt/rapportoversigt-2018/> (eller mirror-site nnuweb.dk) under Dendrokronologi, Rapporter.

Fjøs og Våningshus

31 prøver af fyr (*Pinus sylvestris* L.) er undersøgt. 29 Prøver er dateret. Der er Waldkante bevaret på 23 af prøverne, hvilket betyder at træets sidstdannede årring er bevaret. Derved kan fældningstidspunktet angives præcist.

Fjøs

13 prøver, 12 dateret. Alle daterede prøver stammer fra træer, som er fældet i 1848/49 e.Kr. Undtaget er N3870049, som stammer fra et træ, der er fældet i 1847/48 e.Kr.

Våningshus, østvendt laftekasse

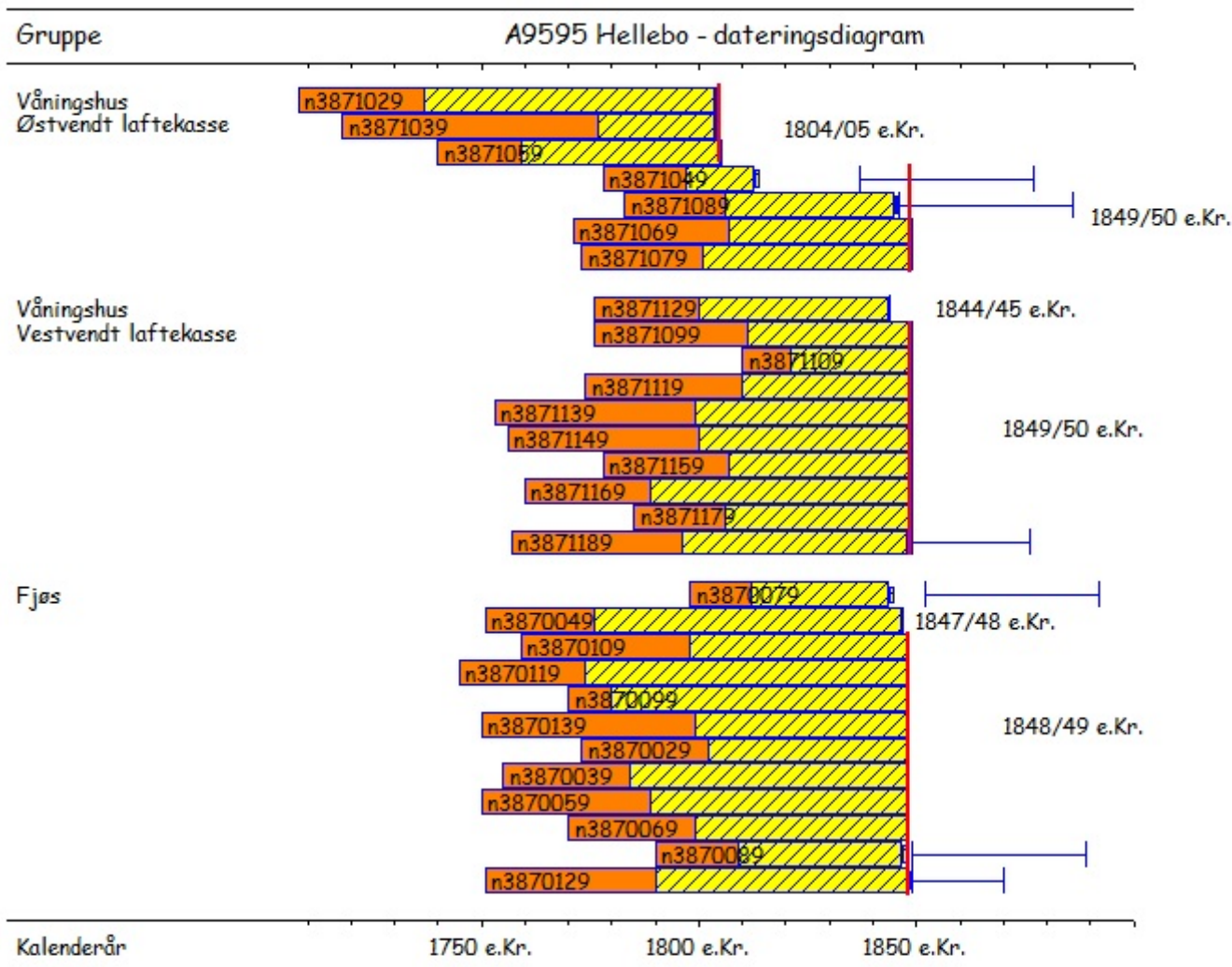
Otte prøver. Syv dateret. Tre prøver stammer fra træer, som er fældet i 1804/05/06. (N3871029, N3871039 og N3871059. Fire prøver stammer fra træer, som er fældet i 1849/50 e.Kr.

Våningshus, vestvendt laftekasse

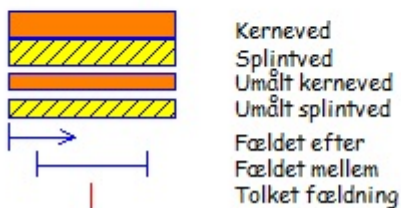
10 prøver, 10 dateret. Alle prøver stammer fra træer, som er fældet i 18449/50 e.Kr. Undtaget er N3871129, som stammer fra et træ, som er fældet i 1844/45 e.Kr.

For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Splintstatik for fyrretræ: 40-80 år.

Tegnforklaring:

A9595 Hellebo Gl. Fjøs + Våningshus - krydsdateringer med referencekurver			
	Fjøs	Våningshus	Alle
	N3870M1	N3871M01	N387M01
Skippergade 111, n235m001	7.68	7.36	8.17
Telemark, nomk0703	3.81	5.08	5.15
Norge, supersyd	5.24	6.94	7.23
Vest-Agder minus Aaseral, Vest-Agder2	7.26	10.31	11.24
Götaland, 30677219	4.33	4.14	4.66

A9595 Hellebo - Katalog								
Unders nr.	Beskrivelse	År	Marv	Splint	Sluttring	Synkron position	Fældning	Bem.
	Fjøs							
N3870019	Pr. 1	70	1 cm	40 år	B vf		ikke dateret	
N3870029	Pr. 2	76	ja	46 år	B vf	1773-1848	1848/49	
N3870039	Pr. 3	94	1-2 cm	64 år	B vf	1755-1848	1848/49	
N3870049	Pr. 4	97	1-2 cm	71 år	B vf	1751-1847	1847/48	
N3870059	Pr. 5	99	ja	59 år	B vf	1750-1848	1848/49	
N3870069	Pr. 6	79	2-3 cm	49 år	B vf	1770-1848	1848/49	
N3870079	Pr. 7	47	1-2 cm	32 år	S1	1798-1844	ca. 1845	
N3870089	Pr. 8	58	ja	38 år	S1	1790-1847	ca. 1848	
N3870099	Pr. 9	79	1-2 cm	68 år	B vf	1770-1848	1848/49	
N3870109	Pr. 10	90	ja	50 år	B vf	1759-1848	1848/49	
N3870119	Pr. 11	104	1 cm	74 år	B vf	1745-1848	1848/49	
N3870129	Pr. 12	98	1 cm	58 år	S1	1751-1848	ca. 1849	
N3870139	Pr. 13	99	ja	49 år	B vf	1750-1848	1848/49	
	Våningshus Østvendt laftekasse							
N3871019	Pr. 14	44	2-3 cm	32 år	S1		ikke dateret	
N3871029	Pr. 15	97	2-3 cm	67 år	B vf	1700-1804	1804/05	
N3871039	Pr. 16	87	2-3 cm	27 år	B vf	1748-1804	1804/05	
N3871049	Pr. 17	36	4-5 cm	16 år	S1	1778-1813	ca. 1814	
N3871059	Pr. 18	66	2-3 cm	46 år	B vf	1740-1805	1805/06	
N3871069	Pr. 19	79	1 cm	42 år	B vf	1771-1849	1849/50	
N3871079	Pr. 20	77	1-2 cm	48 år	B vf	1773-1849	1849/50	
N3871089	Pr. 21	63	1 cm	39 år	S1	1783-1845	ca. 1846	
	Våningshus Vestvendt laftekasse							
N3871099	Pr. 22	74	ja	38 år	W vf	1776-1849	1849/50	
N3871109	Pr. 23	40	ja	28 år	W vf	1810-1849	1849/50	
N3871119	Pr. 24	76	ja	39 år	W vf	1774-1849	1849/50	
N3871129	Pr. 25	69	ja	44 år	W vf	1776-1844	ca. 1845	
N3871139	Pr. 26	97	ja	50 år	W vf	1753-1849	1849/50	
N3871149	Pr. 27	94	ja	49 år	W vf	1756-1849	1849/50	
N3871159	Pr. 28	72	ja	42 år	W vf	1778-1849	1849/50	
N3871169	Pr. 29	90	ja	60 år	W vf	1760-1849	1849/50	
N3871179	Pr. 30	65	ja	43 år	w vf	1785-1849	1849/50	
N3871189	Pr. 31	92	ja	52 år	S1	1757-1848	ca. 1849	

Tegnforklaring: B - bark, W - valdkante (barkring), vf - vinterfældning, sf - sommerfældning, Hx - Heartwood (kerneved) x = antal, Sx - Sapwood (splintved) x = antal. Hx og Sx angiver årringe, som ikke er inkluderet i rubrikkerne År og Splint. H/S angiver Heartwood/Sapwood grænse.

FELTRAPPORT

Vest-Agder Fylkeskommune

Dendrokronologisk objekt:	Hellebo Gl. Fjøs + Våningshus
Fylke:	VAF
Kommune:	Søgne
Gnr/Bnr:	21/27
Prøvene tatt av:	Christoffer Snaprud Christensen, Niels Bonde
Dato for prøvetaking:	10/7-2018
Koordinater	58,053831*N 7,840769*Ø

Prøve nr.	Etasje	Rom	Marg	Geit	Bast	Bark	Be. arb.	
1	1	Under trappetrinn	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Stokk nr. 1 over gulv i sørvendt vegg på fjøs
2	1	Under trappetrinn	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Stokk nr. 2 over gulv i sørvendt vegg på fjøs
3	1	Fjøsrommet	Nei	Ja	?	Nei	Ja	Stokk nr. 7 over gulv i sørvendt vegg på fjøs
4	1	Over trappetrinn	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 9 over gulv i sørvendt vegg på fjøs
5	1	Over trappetrinn	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	Stokk nr. 10 over gulv i sørvendt vegg på fjøs
6	1	Over trappetrinn	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 11 over gulv i sørvendt vegg på fjøs
7	1	Mot soverom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 1 over gulv i vestvendt vegg på fjøs
8	1	Mot soverom	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 2 over gulv i vestvendt vegg på fjøs
9	1	Mot soverom	Nei	Ja	Nei	Nei	ja	Stokk nr. 3 over gulv i vestvendt vegg på fjøs
10	1	Mot soverom	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 6 over gulv i vestvendt vegg på fjøs
11	1	Mot soverom	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 7 over gulv i vestvendt vegg på fjøs

Prøve nr.	Etasje	Rom	Marg	Geit	Bast	Bark	Be. arb.	
12	1	Mot soverom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 10 over gulv i vestvendt vegg på fjøs
13	1	Loftrum	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 12 over gulv i vestvendt vegg på fjøs
14	1	Kjøkken	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 1 over gulv i nordvendt vegg i østvendt laftekasse i våningshuset
15	1	Kjøkken	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 3 over gulv i nordvendt vegg i østvendt laftekasse i våningshuset
16	1	Kjøkken	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 4 over gulv i nordvendt vegg i østvendt laftekasse i våningshuset
17	1	Kjøkken	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 6 over gulv i nordvendt vegg i østvendt laftekasse i våningshuset
18	1	Kjøkken	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 7 over gulv i nordvendt vegg i østvendt laftekasse i våningshuset
19	1	Kjøkken	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 8 over gulv i nordvendt vegg i østvendt laftekasse i våningshuset
20	1	Kjøkken	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 9 over gulv i nordvendt vegg i østvendt laftekasse i våningshuset
21	1	Kjøkken	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 10 over gulv i nordvendt vegg i østvendt laftekasse i våningshuset
22-31								Prøvene er fra tatt fra den østvendt vegg i den vestvendte laftekasse i våningshuset. Alle prøvene er tatt som skiver i forbindelse med restaurering av pipeløpet.